

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini
Spedizione in abbonamento postale

Prezzo - Cena Lir 0.50

Štev. 133

V Ljubljani, v soboto, 12. junija 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujege
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in oprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Posadka na Pantelleriji ne odgovarja na nov poziv k predaji

23 sovražnih letal sestreljenih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1112
pravi:

Včeraj in ponoči so se neprestano ponavljali napadi močnih oddelkov sovražnih bombnikov in lovcov na Pantellerijo, katere posadka je ponosno in brez odgovora pustila ponovni poziv k vdaji, da si nanjo udarjajo neprestane akcije kakšnega tisoča letal.

Lovci 53. oddelka in 160. skupine so se drzno zapletli v boj s številno močnejšimi silami ter so v hudih bojih sestrelili 12 letal. V zraku nad otokom je bilo uničenih še 8 letal po zaslugi nemškega letalstva, ki je v bližini rta Bona prestreglo in zrušilo v morje 2 letala »Curtiss«.

Na morju pri Belem rtu (Tunizija) so naša torpedna letala napadla neko ladijsko spremiljavo in zadela 3000 tonski parnik.

Nov Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino

Rim, 12. junija. s. S kraljevim ukazom je pokrajini počenši s 15. junijem nar. svetnik imenovan za Visokega komisarja v Ljubljanski dr. Giuseppe Lombassa.

Sovjetske letalske skupine s hudimi izgubami zavrnjene

Nemški bombniki uspešno napadli sovjetsko orožarno — V Sredozemlju 22 letal sestreljenih — Nemške podmornice potopile 9 ladij s 43.000 t. in zadele 2 drugi

Hitlerjev glavni stan, 12. junija. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Tuji glasovi o odpornosti in žilavosti italijanskega ljudstva

Italija se bori za svojo pravico, obstoj in naravne meje

Stockholm, 12. junija. s. Švedski listi, predvsem »Dagens Posten« in »Folkets Dagbladet«, posvečajo posebne članke triletnici vstopa Italije v vojno. Posebno poudarjajo, da je morala Italija vstopiti v vojno zaradi obrambe imperija, ki si ga je priborila z junaštvom svoje vojske. Nank, ki ga je Italija potegnila iz časov nepravičnih sankcij, je bil preveč zgovoren. Mussolini si ni želel vojne. Znan je njegovi napori, da bi se preprečil nečloveški spopad, čigar strahotnost je videl vnaprej, pozabil pa ni, da so bili zavezniki odločni sprožiti borbo. Ko pa je italijansko ljudstvo že poseglo v boj,

Ukrepi nove argentinske vlade

Buenos Aires, 12. junija. s. Nova vlada odločno nadaljuje s svojim obnovenim delom. Zasedli so palačo kongresa in je prepovedala dostop vsem bivšim poslancom. Cela vrsta novih imenovanj dokazuje, da je vojaštvo za vsako ceno odločno izpolnilo svoj program, kajti na važnejša upravná mesta so bile postavljene osebnosti čiste preteklosti. Inž. Bartolini je bil postavljen za podtajnika v ministrstvu za javna dela. Podtajnika v zunanem in finančnem ministrstvu sta ostala prejšnja. Namesto admirala Suera, ki je postal mornariški minister, je kapitan bojne ladje Siurano prevzel poveljstvo nad mornarico. Kapitan bojne ladje »Pentia« je bil imenovan za načelnika glavnega štana mornarice, kapitan Bassiglio pa je postal generalni tajnik mornariškega ministrstva. Argentinska trgovska mornarica je bila postavljena pod vodstvo mornariškega ministra.

Buenos Aires, 12. junija. s. Vladni tiskovni urad je objavil poročilo o aretaciji številnih komunistov. Po tem obvestilu je bilo veliko število dobro znanih komunističnih agitatorjev prijetih v prestolnici in v pokrajini Buenos Airesa, ko so trosili revolucionarne letake.

Dr. Ley italijanskim industrijskim delavcem, ki se vračajo po večletnem delu v nemških orožarnah v domovino

Berlin, 12. junija. s. List »Il camerate« priča v svoji zadnji številki naslednjo poslanico voditelja nemške delovne fronte dr. Leya italijanskim industrijskim delavcem, ki se vračajo v domovino:

Italijanski industrijski delavci!

Že nekaj let ste ob strani nemških tovarišev delavcev opravljali pri delu v nemških orožarnah svojo dolžnost ter tako dali svoj dragocen prispevek skupnemu boju. Zdaj se vračate v Italijo, kamor vas je poklical vaš Duce, da boste zaposleni v italijanski vojni industriji v okviru totalne mobilizacije vseh sil v svoji domovini. Tudi v bodoče služite, prav tako kot doslej, na svojih novih mestih isti veliki stvari, za katero ste doslej delali v Nemčiji: delajte za rešitev Evrope pred judovsko-bogataško-

bolševiško nevarnostjo; delajte za nov pravičen red in za varno bodočnost naših dveh narodov.

V preteklih letih ste bili najzanesljivejši poroki prijateljstva italijanskega in nemškega naroda. Pri vztrajnih skupnih prizadevanjih, ki so se vlekla leta in leta v vsakdanjem odporu proti krutim učinkom vojne, ki se je raztegnila celo do narodnega ozemlja, so se italijanski in nemški delavci naučili spoznavati se, spoštovati se in imeti drug v drugega zaupanje. Vezi prijateljstva in tovarštva, ki so se na ta način utrdele, bodo vezale naša naroda tudi v bodoče. Nemški narod se vam zahvaljuje za vse, za dosego vojnih ciljev tako pomembno delo, ki je bilo kronano z očitnim in znatnim uspehom. Zivel Duce! Hitler! Hitler! — Sledi podpis Roberta Leya.

Objave »Uredbenega lista« fašistovske stranke

Rim, 12. junija. s. Uredbeni list fašistovske stranke je objavil imena članov, ki so junaško padli v bojih. To so fašisti Lodovico Artusi, tajnik GUF-a v Poli; Silvio Zanon, član direktorija fašija Mezzolombardo (Trento); Giuseppe Comper, namestnik zaupnika okrajne skupine fašija v Madruzzu (Trento); Ercolo Severioni, svetnik fašija v Collejo S. Maria (Terni); Aurelio Manfredi, načelnik fašističnega jedra v La Speziji.

1. Drugi odstavek »Uredbenega lista« št. 178 z dne 25. marca 1943-XXI, ki zadeva obnovo članskih izkaznic fašistične stranke glede padlih fašistov in njihove duhovne navzočnosti v fašističnih vrstah, se nanaša tudi na fašiste, ki so padli zaradi sovražnih letalskih napadov.

2. Imenovan sem za vrhovne nadzornike GIL-a tele tovariše: Giovanni Lebrero—Castellina, Antonija D'Oro, Claudija Laconija, Vincenza Morelleja, Antonija Vallija, Ezija Bal-luccija (za zdravstveni odsek) in Vincenza Impola (za upravni odsek).

3. Z imenovanjem zveznih tajnikov prenehajo posloovati podtajniki, zaupnice in namestnice zaupnic ženskih fašijev, ki so na istem

položaju. Tovariši in tovarišice, ki zavzemajo taka mesta, bodo obdržali svoje trajne poste v njihovih organizacijah in uradih, kjer so nastavljeni, kot sodelavci.

4. Ženski fašiji za zaščito materinstva in detinstva so v sodelovanju fašističnih poljedelskih zvez izdelali načrt, po katerem naj se z vsemi silami zavzamejo za ustanovitev začasnih otroških domov pri poljedelskih podjetjih za varstvo in pomoč otrokom delavk. Načrt se bavi tudi z organizacijo domov za otroke delavk, ki so zaposlene pri žetvi in mlačvi po srednjih, južnih in otokskih italijanskih pokrajinah, kjer je največ dela z žetvijo. Za ustanovitev takih otroških domov je državna ustanova za zaščito materinstva in detinstva zagotovila svoj poln prispevek. Zvezni tajniki in zaupnice ženskih fašijev naj koristne in prikladne pobude z vsemi močmi podpirajo.

Včeraj popoldne so angleška letala posamezno priletela nad severozapadno ozemlje Nemčije. Eno teh letal so nemški lovci sestrelili v Severnem morju.

Vladar sprejel novega hrvaškega poslanika

Rim, 12. jun. s. Včeraj dopoldne ob pol 11 je Nj. Vel. kralj in cesar sprejel v kraljevi palači na Kvirinalu v avdienco dr. Ante Nikšića, ki je vladarju izročil svoje poverilnice kot izredni poslanik in pooblaščen minister Hrvaške na italijanskem dvoru.

Posnemanja vreden zgled

Milan, 12. jun. s. Ob tretji obletnici vstopa Italije v vojno je vodstvo tovarne Montecatini sklenilo proglasiti vse svoje delavce in uslužbence, ki so padli v vojni ali pa jih pogrešajo, za takšne, ki so še vedno na svojih mestih v službi. Družinam teh junaških bojevnikov bo podjetje še celo leto dajalo plače in mezde, ki so jih prejemale prej njihovi padli ali pogrešani sodelavci.

Kaznovani nedisciplinirani fašisti

Rim, 12. junija. s. Korporacijski minister je izdal disciplinske ukrepe proti sledečim voditeljem kmetijskih sindikatov, ki so pokazali pomanjkljiv smisel za disciplino delavne sile, zapostvene pri tekočih poljskih delih: dr. Nicola de Marco, predsednik pokrajinske zveze kmetovalcev v Brindisiju, se odstavlja; Lantini Francesco, šef urada za nameščanje poljedelskih delavcev v Brindisiju, in Antonio Prete, občinski zaupnik poljedelskih delavcev v San Pietro Vernotico (Brindisi), sta bila črtana iz seznamov sindikalne organizacije poljedelskih delavcev.

Dokazila o sovjetskih napadalnih in imperialističnih nakanah

Stockholm, 12. junija. s. V dokaz imperialističnih in napadalnih ciljev Sovjetske zveze objavlja švedski list »Folkets Dagbladet« važne listine, katere so našli na sedežu sovjetskega poveljstva v nekem kavkaškem mestu. Med listinami se nahajajo tudi zemljepisne karte, ki jih je izdalo sovjetsko poveljstvo o Finski, Švedski, Norveški, o Baltijskih pokrajinah in Balkanu. Na teh kartah so dobro narisana oporišča, zlasti kar se tiče Švedske, proti katerim je sovjetska vlada mislila usmeriti napade svojih podmornic in letalstva.

Turško mnenje

o »demokraciji« Anglosasov

Carigrad, 12. junija. s. Politični urednik lista »Džumhuriyet« razlaga v pomembnem članku narčne Angležev in Amerikancev glede usode, ki naj bi doletela sile osi v primeru, ako bi bile v tej vojni potolčene. Pisec zatrjuje, da države, ki se štejejo med demokratske, s temi svojimi naklepi kažejo, da so same potrebne temeljitga pouka o demokraciji, kajti zdi se, da so pozabile, da demokracija temelji na osnovni pravici vsakega naroda, da si sam izbira najprimernejši režim. Sicer pa je tudi atlantski sporazum ponovno potrdil to pravico, razen ako sestavljenci niso že vnaprej sklenili, da določb ne bodo izvajali. Nezadovoljstvo, ki se je po versailleskem miru pojavilo v Italiji, je sprožilo fašistično gibanje. V državi, ki je padla v anarhijo, je nastopil splošen zasoj, kakor je grozil popoln polom. Mussolini je prispel na oblast v spremstvu velikih ljudskih množic in na podlagi vladarjevega zaupanja. Ne da se zanikati, nadaljuje list, da je fašistični režim izvedel velika dela. Podoben položaj je bil v Nemčiji. V nasprotju s tem pa mislijo Angleži in Amerikanci v teh državah uvesti totalitaren režim, ki bi bil po njihovi lastni zahtevi še bolj totalitaren in surov, kakor je boljševizem. Članek končuje z opozorilom na naslov Angležev in Amerikancev, naj spremene svoje naklepe, kajti sedanji niso prav nič demokratični.

Vesti 12. junija

Iz Argentine je prispela v Cadix španska šolska ladja »Sebastian del Cano«. Pri prihodu v luko so bili prisotni admiral Agacino kot predstavnik mornarice, predstavniki vojaških in civilnih oblasti mesta ter veliko število prebivalstva.

Siamska vlada je uradno priznala Nezavisno Državo Hrvaško in Slovaško.

Mohamedanski krogi v Libanonu so zaradi povečanega delovanja komunistov zelo zaskrbljeni, kajti to delovanje se ni nič spremenilo po razpustu Kominterne. Nasprotno, v tem času so ustanovili nova društva, tako imenovana »Združenja za sovjetsko-arabsko prijateljstvo«, v katerih komunisti še bolj vodijo sovjetsko propagando.

Anglosaške letalske izgube

Berlin, 12. junija. s. Kakor zatrjujejo v vojaških krogih, je bilo maja zbitih 538 angleško-amerikanskih letal po zaslugi nemških lovcov, topništva in letalstva, kakor tudi po zaslugi nočnih lovcov in enot nemške mornarice. Ta letala so bila zbita nad Nemčijo ali nad zahodnimi zasedenimi državami. Nasprotnik je poleg tega prav gotovo izgubil tudi več letal, ki so bila težko zadeta v spopadih ter so med povratkom treščila v morje ali na britansko ozemlje. Več kot dve tretjini uničenih nasprotnikovih letal so tvorili večmotorni bombniki. Dočim znašajo nasprotnikove materialne izgube približno sedem eskadril v popolni vojni formaciji, pa znašajo izgube na moštvu okrog 3000 ljudi, ki jih je bilo treba dolga leta urediti in katere bo nasprotnik sedaj težko nadomestil.

V New Yorku vlada pomanjkanje mleka že pet dni, ker mlekarjem primanjkuje bencina za prevažanje.

K Sauckelovemu govoru o človeških silah

»Položaj Nemčije je danes povsem drugačen ko leta 1918«

Berlin, 12. jun. s. Berlinski časopisi so se v svojih včerajšnjih številkah bavili predvsem o govoru, ki ga je imel predvčerajšnjim nemški generalni komisar za delo Sauckel o organizaciji in uporabi človeških sil, s katerimi zdaj razpolaga nemška vojna industrija in tovarne, ki koristijo nemškemu vojnemu gospodarstvu.

Delovnih moči, ki so danes na razpolago osnim državam, je vedno več, kakor kažejo zadnji statistični podatki in so se povzpele — kakor zatrjuje Sauckel — že na 380 milijonov ljudi. V Nemčiji sami je danes število delavcev dvakrat tolikšno, kakor je bilo v prejšnji svetovni vojni. Časopisi omenjajo poleg tega, da je ravnanje z nemškimi delavci in zlasti hrana, ki jo dobivajo, mnogo boljša, kakor pa je bila v času prve svetovne vojne, zaradi česar je čisto naravno, da sedanji nemški delavci hitreje in bolje delajo.

V zvezi s temi številkami in ugotovitvami prehaja Sauckel h kratkemu pregledu položaja v sedanjem trenutku ter pripominja, da je danes razmerje sil ugodno za Nemčijo tudi in predvsem

tudi v vojaškem pogledu. »Čeprav so Angleži v prejšnji vojni razpolagali« je dejal govornik, »z močnimi silami in zakoni, so vendar ob zaključnem razdobju vojne bili zelo oslajeni, skoraj na isti ravni z Nemčijo, ki v zadnjem odločilnem obdobju iz zdaj znanih razlogov ni znala poiskati zadostne sile, da bi se uprla vsaj toliko, da bi skledica na tehnični potegnila na njeno stran. Leta 1918 — je pripomnil Sauckel — nismo imeli ob atlantski obali svojih oporišč, ne nadzorstva nad Rokavskim prelivom in niti ne kakšnih drugih pomembnih letalskih in pomorskih oporišč. Naše čete so se morale boriti pri Verdunu, ob Sommi in v Flandriji. Tedaj so se leto za leto ponavljale vedno nove ofenzive. Ni se še podela prva, se je že začela druga, kar se z drugimi besedami pravi, da je padlo na tisoče in tisoče najboljših vojakov. Bile so to izgube, ki so dalže za sedanjimi. Danes pa je položaj povsem drugačen — je končal svoja izvajanja Sauckel — kakor pa je bil tedaj. Danes se silni sklop duhov in orožja, ki ga suče velika zamisel, bori v trdnem pripravljanju v končno zmago.«

Ženski fašij dobil prapor, imenovan po Arielli Rea na prvo obletnico smrti

Verska slovesnost v navzočnosti oblasti

Tiskovni urad Zveze fašijev sporoča: Včeraj 11. t. m. ob 8.30 je bila v Zvezi fašijev sveta maša ob prvi obletnici smrti Arielle Rea.

Pri verski prireditvi so bili navzoči comm. Bisia, kot zastopnik Ekse. Vis. komisarija, Ekse. Gambaro, Zvezni Tajnik, župan, številne druge oblasti, celotni ženski fašij, predstavnica zaupnice ženskih fašijev iz Brescie, zaupnica ženskih fašijev iz Triesta in zaupnice ženskega odseka GUF-a iz Triesta.

Častno službo je opravljalo zastopstvo skvadristov z zveznim praporom in zastavicami, ki imajo naslove padlih ter oddelek obmejne milice.

Po končani sveti maši je vojaški kaplan izgovoril vnete spominke besede, nato pa je Zvezni Tajnik izročil ženskemu fašiju prapor, imenovan po Arielli Rea.

Botra prapora, ki ga je daroval ženski fašij iz Brescie, je bila sestra padle.

Ob novem praporu, ki bo trajno nosil slavnostni spomin na mučenico, je nato pokrajinska zaupnica ženskih fašijev v Ljubljani prisegla v imenu vseh fašistk Zveze v prvi liniji, da bo s ponosno vneto nadaljevala poslanstvo, ki ga je začela Ariella Rea s tako junaško strastjo in ga zaključila s poslednjo žrtvijo življenja.

Zaključni telovadni nastop GILL-a

Tiskovni urad Zveze fašijev sporoča: Danes ob 17. bo na stadionu na Vodovodni cesti zaključni telovadni nastop ljubljanskih srednjih šol.

Velika komunistična »vojna dejanja«: moritev in klanje

Izvirnika objavljenih listin skoro ne potrebuje nobene razlage. Vsebinska je tako strašna in kruta, da mora odpreti oči najbolj zakrknjenim hvalilec komunističnega početja. V čem je obstajalo vse veliko »vojaško delo« komunističnih tolp? Da so pobijale Slovence, ki so bili seveda vsi ovaduhili? Zaplenili so tri glave živine, ker je bila »namenjena okupatorski vojski«. Koliko živine, last rečnih slovenskih kmetovalcev, je bilo pokradene in poslano predvsem tam, kjer je ne bi mogla doseči nobena tuja roka! Vse to je nesramno opravičevanje za brezvestno ropanje.

Najgroznejša je kratka in hladna ugotovitev poveljnika bataljona »Ljube Šercerja« o likvidaciji 42 cigánov. Brez predsodkov so komunistični krvniki pobijali ljudi ne le posamično, pač pa kar v trumah. V napotje so jim bili tudi cigani, ki gotovo niso bili vodilni »belogardisti«.

Vse to zverinsko divjanje se je izvajalo hladnokrvno in preračunano. »Sporočite imena vseh aretirancev, ki ste jih pokončali!« Zelo zanimiv izraz: pokončati. Trume ljudi se pokončujejo, kakor se pokončujejo uši in stenice! Tako so pokončevali tisoče in tisoče Slovencev, ker so bili na poti komunističnim krvolokom in vsem izvržkom človeške družbe, ki so se natepli v komunistično vojsko in zadoščali svojim zverinskim nagonom s tem, da so »osvobajali« ljudi.

ŠTAB 1. BATALJONA »LJUBE ŠERCERJA« NO

Št.
Na položaju, 18. maja 1942.

Vojno poročilo št. 1. 1. bataljona »Ljube Šercerja« NO
od 3. do 17. maja 1942.

- 6.V.1942. Patrola 4. čete likvidirala denunciantko Francisko Mravljec iz Rovt.
- 11.V.1942. 3. četa likvidirala denuncianta Oglarja in ženo na Padežu.
- 13.V.1942. 3. četa zasekala cesto Verd-Pokojsice.
2. četa likvidirala denuncianta Elerja iz Podpeči.
- 14.V.1942. 1. četa uničila transformator pri Igu.
3. četa zaplenila tri glave goveje živine, namenjene italijanski oboroženi sili.
3. četa likvidirala vohuna Koširja iz Mojstrane, katerega je uspelo prikristi se v logor.
- 10.V.1942. 1. četa likvidirala po zaslišanju organizirano cigansko tolpo, ki je štela 42 članov. Zaplenjeni so trije konji.

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

Komandant:
Loka Suhadolc l.r.

polit.komisar:
Frie Novak l.r.

ŠTAB 1. BATALJONA »LJUBE ŠERCERJA« NO

Št. 29.
Dne 9 jun 1942
na položaju

Komandi 1. čete

Na položaju.

Kje se nahaja Tekavc Vida, katera je bila aretirana po patrolah 3. ali 5. čete ob priliki našega bivanja na Igu. Po umiku iz barja je bila v Iški likvidirana neka ženska. Sporočite imena vseh aretirancev, ki ste jih pokončali! Imena cigánov ni potreba.

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

Komandant:

Politkomisar

Slovesna razdelitev odlikovanj pohabljenecem

Rim, 11. junija. s. Po Ducejevi zapovedi so včeraj podelili italijanskim pohabljenecem iz sedanjice vojne častna odlikovanja. Po vseh invalidskih domovih je obred podelitve odlikovanj potekal med navdušenimi manifestacijami vere. V Rimu je bila ta slovesnost v »Invalidskem domu knežije Piemontske«, kjer so oni, ki nosijo na svojih telesih slavnostna znamenja o bojih, dokazali svoj čut za fašistično vzajemnost. Manifestacij so se udeležile tudi najodličnejše osebnosti, med njimi tajnik stranke Scorza, minister za ljudsko omiko Polverelli, podtajniki pri predsedništvu vlade Rossi, v vojnem ministrstvu Serice, v mornariškem ministrstvu Riccardi, pri ministrstvu za letalstvo Fougier, za korporacije Baccarini, predsednik dunajskih državov Del Croix, rimski guverner, prefekt, zvezni tajnik in voditelj narodnih socialistov v Italiji Venier.

Vojni pohabljenec so bili razvršeni po dveh hodnikih Zavoda za pohabljenec, malo dalje od njih so stali v vrsti zastopniki GIL-ovih obojnih sil, bojovniških društev in fašijev. Zastopniki oblasti so podelili pohabljenecem častna odlikovanja, nakar je zaoril pozdrav Vladarju in Duceju. Med odlikovanji pohabljenec so bili tudi general Vivaldi, nadzornik fašistične stranke in odlikovanec z zlato kolajno Borsani, odlikovanec z zlato kolajno Toscani in Poli ter policijski general Chierici.

Ko je bil obred končan, so zastopstva zapela »Glovinazzo« med navdušenimi vzklikanjem Duceju. Potem so se zastopniki oblasti podali v sobe, kjer so med ganljivimi manifestacijami ljubezni do domovine podelili častna odlikovanja težkim pohabljenecem.

O prvem zagovorniku ljubljanske megle

Zabave Ljubljancev pred 200 leti na Ljubljani — O jedcih in pivcih, navodila za spanje

Ljubljana, 11. junija.

Ob 285-letnici njegovega rojstva je primerno, da se ljubljanski kronist v skromnih vrsticah spominja prvega zagovornika ljubljanske megle, o kateri je pred dobrimi 40. leti govoril ljubljanski sodavkar Kunčič, ko je kandidiral v takratni dunajski državni zbor, da jo bo polovil v vrče in odpeljal na Dunaj.

Prvi zagovornik ljubljanske megle je bil znamenit zdravnik dr. Marko Gerbec (Gerbezius), rojen leta 1658, v St. Vidu pri Stični na Dolenjskem. V svoji, leta 1710. pri ljubljanskem tiskarju Mayru izdani in v nemškem jeziku pisani knjigi »Temeljita obramba ljubljanskega zraka«, je dr. Marko Gerbec krepko branil zdravo podnebje in okolico Ljubljane proti mnenju nekaterih topografov in potopiscev, ki so prav nasprotno trdili, da je Ljubljana zaradi svoje goste megle prav nezdav kraj.

Dr. Gerbec je najprej temeljito razpravljal o zraku, podnebjju, nato pa navajal v mnogih točkah vse vrline in dobre lastnosti ljubljanskega podnebnja, lepe okolice, kako je Ljubljana bogata na dobri in zdravi pitni vodi, ko z vsakega grička teko potoki, ko je povsod mnogo čistih studenčkov in ima mesto samo 5 glavnih in javnih vodovodov, kjer meščani črpajo pitno vodo in ni nevarnosti za kakšno epidemijo in kugo.

Ljubljana je mesto, ki jo prepihava tudi zdravi vetrovi. Že za dr. Gerbečevih časov so poznali »kamniško burjo«. Pisec sam rabi izraz »Burja«. Severovzhodni veter (kamniška burja) vdira v mesto z veliko silo skozi francišanska vrata tja na mestni trg ter prinaša s seboj občutljiv mraz. Hrvaška odnosno kočevska burja pa prinaša v Ljubljano dež. Močno obraščeni Grad je ugoden za sprehode, posebno ob vročini, to zlasti mladim študentom, ki prav tam iščejo razvedrila. Skozl sredino mesta teče tiho in mirno Ljubljanica, ki je globoka in za plovbo varna. Plemstvo in meščanstvo išče na Ljubljani ob poletnem času proti večeru razne zabave. Ob lepi jasni celotni do polnoči plove mnogo malih in velikih, lepo okrašenih čolnov, polnih dobrih prijateljev in prijateljic z tujko, domačo muzikami. Vsi čolni plovejo po Ljubljani iz mesta proti Barju. Pisec vneto opisuje, kakšno veselje vlada, kadar se po Ljubljani vozijo gospodje člani Filharmonije s svojimi glasbenimi instrumenti in se pokažejo gasilci s svojim umetnim ognjem. Nekateri jemljejo s seboj večerjo, ki jo potem zavžijejo ali na čolnih ali pa na obeh bregovih pod košatimi hrasti in jelšami.

Ze iz tega je posneli, kako idilično je bilo večerno življenje Ljubljancev pred 200 in več leti. Ob Ljubljani so takrat še rastle mogočnice hrasti, visoke jelše. Dr. Gerbec v svoji knjigi dalje omenja tudi zabavo ljubljanskih obrtnikov. O njih pravi kratko:

»Obrtniški cehi plešejo okrog po tratah s svojimi, ne redko lepimi ženami in hčerami. Naj ne zamočim zabave in koristi, ki jo prinaša lov na race in druge vodne ptice, med drugimi tudi na lobode in žerjave, kakor tudi ribji lov.

Da je Ljubljana res zdrava, se pisec sklicuje tudi na dejstva, da je bila večkrat Ljubljana obvarovana pred kugami in epidemijami, ki so razsajale po sosednjih deželah in pobrle več tisoč ljudi. Megla, ki leži nad Barem, ni mestu škodljiva. Bile so hude zime l. 1683., 1684. in 1709. Da je podnebje za človeško zdravje in razvoj res v Ljubljani ugodno, se avtor sklicuje tudi na to, da niso prebivalci golšasti in debele glave vratu, niso bledi in napuhani, marveč tankovratni, umni, sveži, lepe barve, veseli in zdravi, razpoloženi, umni in iznajdljivi, saj je že star rek: Carniolus ingenio pollens! (Kranjci so talentirani). Ljubljanci dosežejo visoko starost, mnogi 70, 80, 90 in celo 100 let. Nalezljivim boleznim kljubujejo. V jedi niso požretni in nikakor ne prekašajo mnoge sedence et bibaces« v sosednjih pokrajinah. (Jede in pive.)

Naposled daje dr. Marko Gerbec v svoji knjigi kratka navodila za pametno in zmerno življenje, ki je temelj zdravju. O spanju navaja neko nemško pesem, ki pravi, da je za mlado in staro pet ur spanja dovolj, šest ur spanja za trgovca, sedem za plemiča, a osem za onega, ki je brez skrbi in težav.

Šport

Jutrišnji športni spored

Jutri, v nedeljo, bodo na sporedu naslednje prijateljske tekme:

Nedelja:

Igrišče Hermes:

ob 9.30 Hermes: Zabjak;
ob 10.30 Vič: Mars; obe tekmi sta mladinski; turnir je prireditel SK Vič;
ob 15.00 Hermes: Mars, rezervi;
ob 17.00 Hermes: Mars, prvi moštvi;

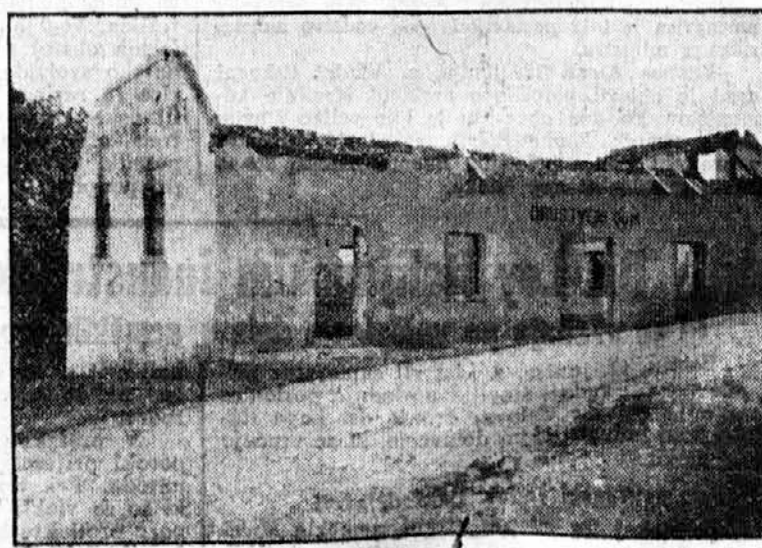
igrišče Mladike:

ob 10.30 Mladika: Tob. tovarna, mladina;
ob 16.00 Mladika: Zabjak, rezervi;
ob 17.50 Mladika: Tob. tov., prvi moštvi.

Ponedeljek:

Igrišče Hermes:

Nadaljevanje mladinskega turnirja;
ob 16.00 zmagovalca prvega dne;
ob 17.00 zmagovalca prvega dne.

Pogorišče Društvenega doma na St. Joštu nad Vrhniko nova obtožba komunističnega »blagoslov« in zrelo komunističnega uničevanja žarišč ljudske omike. Dom so komunisti požgali lani 23. julija.

BOGINJA MASČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

»Da, to je že res.« Vance je naredil vtis, da smatra to Dingliho upiranje za nekaj čisto brezpomembnega. »A nekaj drugega je, kar bi radi zvedeli. Res ne boste zašli v prav nobeno nevarnost, če nam to poveste. Ali ste slišali, da bi bil davi kdo prišel v tole sobo, potem ko sta gospa Blissova in gospod Salveter odšla od doma, to se pravi tedaj, ko ste vi pripravljali prepečenec doktorju za zajtrk?«

»A, to mislite?« Dingle ga je od strani ošinila s pogledom in mu nekaj trenutkov zrla naravnost v oči. »Mogoče, da sem slišala kakšen ropot, in mogoče, da ga tudi nisem slišala.« je dejala slednjič. »Nisem dosti pazila na to... Kdo pa naj bi bil?«

»Nimam niti pojma,« se je ljubeznivo nasmehnil Vance. »Vprav to bi radi ugotovili.«

Dingle se je ozrla na samovar za kavo. »Če že na vsak način hočete to vedeti,« je znova spregovorila tako zlovoljno, da tedaj tega kar nisem mogel razumeti, svam povem, da sem slišala, kako je nekdo nalival kavo.«

»Pa ste kaj pomislili, kdo bi utegnil to biti?«

»Mislim, da je Brush. A vprav v tistem trenutku je prišel skozi druga kuhinjska vrata in me vprašal, kje je prepečenec. Tako sem lahko videla, da ni bil on.«

»No, in kaj ste tedaj mislili?«

»Nisem mislila ničesar.«

Vance je zmajal z glavo in se obrnil k Brushu.

»Morda nam zdaj že lahko postrežete s tistim čajem.«

»Seveda, gospod.«

Brush je odšel v kuhinjo in Dingle je dostojanstveno stopala pred njim. Markham pa ju je ustavil in ukazal Brushu:

»Prinesite mi kakršno koli posodo. Rad bi pil tisto kavo, ki je ostala v samovaru.«

»Saj v samovaru ni več kave,« je hitro dejala Dingle z odločnim glasom. »Samovar sem dopolnile ob desetih očistila.«

»Hvala Bogu,« je vzkliknil Vance in pri tem vzdihnil. »Prepričan sem, Markham, da bi se v primeru, če bi ti bila dana možnost kemično preiskati tisto kavo, znašel še dlje od resnice, kakor pa si bil doslej.« Po tej skrivnostni pripombi si je Vance prižgal novo smotko in si začel ogledovati egiptovska božanstva, ki so bila naslikana po stenah.

XII. POGlavJE

Škatlica opija

Petek, 13. julija, ob 15.15.

Čez nekaj minut nam je Brush potegrel s čajem.

»To je »oolong« čaj, gospod... »Taivan«, je ponosno pojasnil Vanceju. Prepečenca pa nisem prepražil na maslu.«

»Vi ste izreden jasnovidec, Brush,« ga je pohvalil Vance.

»A kaj je z gospo Blissovo in gospodom Salvetrom? Ali ona dva ne bosta pila čaja?«

»Postregel sem jima z njim malo prej. Drugega nista hotela.«

»Pa dr. Bliss?«

»Ni me klical, gospod, toda on je često brez te malice.«

Čez kakih deset minut je Vance poklical Brusha iz kuhinje.

»Priprilite semkaj Hanija.«

Brushove trepalnice so postale nemirne.

»Bom, gospod,« je odvrnil, se trdo priklonil in odšel.

»Dve, tri stvari so,« je dejal Vance Markhamu, »ki jih je treba takoj pojasniti. In Hani morda to lahko stori... Umor!«

Benjamin Kyleja je manj satanska stvar, kakor pa tale past. Mnogo si obetam od tega, kar homo zvedel od gospe Blissove.

in od Salvetra, in vprav zato hočem najprej zbrati čim več podatkov.«

»Vsekakor je gotovo, da je umorjen Kyle,« se je oglasil Heath, »in če lahko zgrabim prijatelja, ki si je privoščil takšno zabavo, mi ne bo ponoči več treba razmišljati o njegovih pasteh.«

»Vi ste pa res čuden, gospod narednik,« Vance je vidno slabe volje srebral čaj. »Izslediti morileca je dokaj enostavna stvar, A tudi če ga imate v kletki, vam to nič ne koristi. V osem in štiri desetih urah bi zahteval od vas, da ga zaslišite in mu poveste, česa ga dolžite.«

Heath je namrdnil ustnice, Markham pa se je z zanimanjem ozrl na Vanceja. »Počasi že postajam tvojih misli,« je dejal. »Tale naš primer je strahovito zamotan.«

V tem trenutku so se zaslišali na hodniku lahni in umerjeni koraki in na pragu se je pojavil Hani. Bil je miren in resen kakor po navadi, njegov nepremičen pogled pa ni razodeval nič najmanjšega začudenja nad tem, da nas je našel v tisti majhni zajtrkovalnici.

»Pridite sem in sedite, Hani,« ga je skoraj ljubeznivo povabil Vance.

»Rajši stojim, effendi.«

»V težkih trenutkih človek res rajši kar stoji,« je pripomnil Vance.

Hani je nalahno sklonil glavo, a odgovoril ni.

Njegovo vedenje, značilno vzhodnjaško, je bilo dostojanstveno.

»Gospod Scarlet nam je povedal,« je začel Vance, »da bi ga pogledal, da je gospod Kyle v svoji oporoki zelo dobro poskrbel za gospo Blissovo. Scarlett je rekel, da ste mu bili to povedali vi.«

»Ali ni mar čisto razumljivo,« se je mirno začudil Hani, »da je gospod Kyle za svojo krščenko dobro poskrbel?«

»Ali vam je on sam to povedal?«

Dal 7 al 21 giugno vengono emesse due serie di

BUONI DEL TESORO QUINQUENNALI 5 % A PREMI

di L. 5 miliardi ciascuna

Interessi e premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 97 per ogni cento lire di capitale nominale, oltre interessi 5% dal 15 giugno fino al giorno del versamento; per le sottoscrizioni eseguite dal 7 al 14 giugno vengono invece corrisposti ai sottoscrittori gli interessi 5% dal giorno del versamento fino a tutto il 14 giugno detto.

Le sottoscrizioni vengono eseguite solo in contanti, ma vengono accettate come contante le cedole ammesse in sottoscrizione.

PREMI: ciascuna serie di L. 5 miliardi di Buoni concorre annualmente a n. 10 premi per un ammontare complessivo di L. 10.000.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia.

Banca d'Italia — Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Istituto Centrale delle Banche e Bancheieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Credito Commerciale Milano — Banca Bellinzaghi, Milano — Banca Cattolica del Veneto, Vicenza — Banca di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Agricola Milanese — Banca Toscana — Banca Provinciale Lombarda, Bergamo — Credito Romagnolo, Bologna — Banca S. Paolo, Brescia — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste — La Fondiaria, Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio del Regno, Roma;

Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banca Gaudenzio Sella & C. Biella — Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banca Alto Milanese — Banca di Calabria — Banca Popolare Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Tutte le altre Banche, Bancheieri, e Banche Popolari, nonché tutti gli Agenti di Cambio rappresentati nella firma dell'atto consortile dagli Istituti e dalla Compagnia Finanziaria sopra menzionati.

Od 7. do 21. junija bosta emitirani dve seriji

5 LETNIH 5% ZAKLADNIH BONOV s PREMIAMI

vsaka po 5 milijard lir

Obresti in premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davščine

EMISIJSKA CENA: 97 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice poleg 5% obresti od 15. junija do dneva vplačila; za vpisovanja od 7. do 14. junija pripadajo vpisnikom 5% obresti od dneva vplačila do vključno 14. junija.

Vpisovanje se lahko opravi samo v gotovini, toda sprejemajo se kot gotovina kuponi, dopuščeni za vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 5 milijard lir Bonov odpade letno 10 premij v skupnem znesku 10.000.000 lir, ki se znebajo vsakih šest mesecev. Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju pod vodstvom zavoda Banca d'Italia.

Banca d'Italia — Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Istituto Centrale delle Banche e Bancheieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Credito Commerciale Milano — Banca Bellinzaghi, Milano — Banca Cattolica del Veneto, Vicenza — Banca di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Agricola Milanese — Banca Toscana — Banca Provinciale Lombarda, Bergamo — Credito Romagnolo, Bologna — Banca S. Paolo, Brescia — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste — La Fondiaria, Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio del Regno, Roma;

Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banca Gaudenzio Sella & C. Biella — Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banca Alto Milanese — Banca di Calabria — Banca Popolare Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Vse ostale Banke, Bančniki, Ljudske Posojilnice kakor tudi vsi menjalnični Agenti, ki so člani zgoraj omenjenih zavodov in družbe »Compagnia Finanziaria«.

Nastop vojaške godbe

Godba XI. Armadnega zbora, ki jo vodi kapelnik Misasi, bo prihodnjo nedeljo, 13. junija ob 6 zvečer v tivolskem vrtu izvajala naslednji program: 1. Misasi — Vojaška koračnica; 2. Bellini — La norma — uvod v opero; 3. Rossini — Sevillski brivec (arija iz opere); 4. Grieg — Suita v štirih tempih.

Ljubljana

Koledar

Sobota, 12. rožnika: Jan Fakund, spoznavalec; Leon III., papež; Bazilid, mučenec.
Nedelja, 13. rožnika: Binkošti; Anton Padov., spoznavalec; Akvilina, devica in mučenica.

Obvestila

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote od 20 do ponedeljka do 8 mestni višji zdravnik dr. Ciber Franc, Ljubljana, Stevanova ulica 7.

Zamenjava starih obrtnih listov. Mestno poglavarstvo v Ljubljani obvešča, da se za zamenjavo starih obrtnih listov vlagajo nekolikokratne prošnje s priloženimi stari obrtnimi dovoljenjem v glavnem vložišču mestnega poglavarstva na Mestnem trgu št. 27, soba št. 18.

Prekinjena dobava električnega toka. Na binkoštno nedeljo, 13. t. m., zjutraj med 4. in 6. uro bo ves okoliš ljubljanske mestne elektrarne brez električnega toka, ker bodo v centrali snaili visokonapetostne naprave.

Posebne izkaznice naj pridejo od binkoštnega ponedeljka 14. t. m. dalje v sobo št. 37 nad trgovino mestne elektrarne na Mestnem trgu vsi, ki so oddali prošnje pred 1. junijem, vendar pa izkaznice niso mogli dobiti, ker občina ni imela tiskovin. Po izkaznice naj hodijo samo popoldne od 15. do 18. ure.

Tramvaj začne na binkoštno nedeljo, 13. t. m., zaradi ukinitve električnega toka voziti šele ob 7 zjutraj.

RAZVEDRITE SE!

Primerno branje je najbolj dobrodošlo. Zato kupujte knjige »Slovenčeve knjižnice«, ki vam nudijo lep izbor romanov in povesti iz domače in tuje književnosti.

Zadnji knjigi sta eden najbolj branih poljskih romanov

»HRAST« (Dewajtis)

spisala Rodziewiczówna,

in znani zgodovinski roman

»ZLATARJEVO ZLATO«

delo hrvatskega pisatelja Avgusta Senoe.

Prihodnji teden bo izšla nova knjiga

»Slovenčeve knjižnice«

»ARGONAVTI«

novi delo slovenskega pisatelja

Radislava Rudana.

Pisatelj nas z živahnimi opisi popelje v staro grško zgodovino in nas seznani s čudovito pustolovski doživljaji Argonavtov.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sobota, 12. junija, ob 18.30: »Stari in mladi« (namesto »Jeseni«), Red B.

Nedelja, 13. junija, ob 18.30: »Deseti brate«, Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

Ponedeljek, 14. junija, ob 18.30: »V Ljubljano jo dajmo«, Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

Torek, 15. junija, ob 18.30: »Skupno življenje«, Premiera. Red Premierski.

Opera:

Sobota, 12. junija, ob 18: »Tiha voda«, Opera. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Nedelja, 13. junija, ob 17: »Thais«, Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Ponedeljek, 14. junija, ob 17: »Prodna nevesta«, Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Torek, 15. junija: Zaprto.

Nova gospodinska šola v Mariboru. Za novo šolsko leto je bila ustanovljena v Mariboru nova gospodinska šola. Šola bo obsegala enoletno gospodinsko šolo, triletno gospodinsko šolo in dveletno šolo za otroške vrtarice. Šola je priključen tudi poseben interes za zunanje gojenke. Šola že sprejema prijave.

Kolumb odkriva Ameriko

Veter pa je bil to popoldne tako šibek, da do kopnega nisem mogel priti prej kakor šele ponoči. Ker pa je pristajanje v temi zvezano z velikimi nevarnostmi in si je treba poprej temeljito ogledati prostor, kjer bi lahko vrgel sidra, in ker je globočina morja silno različna, vnes so pa peščine in čeri, sem zato ostal zunaj in tako prestal vso noč do nedelje. Ostali dve ladji, ki sta srečno prispeli do kopnega, sta se vsidrili. Njuna kapitana sta oddala običajne znake in mislila, da bi tudi jaz rad pristal, toda jaz tega nisem hotel storiti.

Nedelja, 21. oktobra. — »Prispel sem okrog do otoka in se postavil zraven ladji. Po obedu sem odšel na kopno, pa nisem našel nobenega trga, pač pa le eno bajto, v kateri ni bilo žive duše. Mislim, da so njeni stanovalci iz strahu pobegnili, čim smo se pojavili, doma pa pustili prav vse hišne potreščine. Nisem dovolil, da bi se mornarji dotaknili najmanjše stvarce, pač pa sem v družbi svojih kapitanov in z nekaj možmi krenil v notranjost, da bi raziskal otok. Ako so bili drugi otoki, katere sem obiskal, prekrasni, bujno zeleni in rodovitni, potem sem sedaj videl, da je ta še bolj. Ima velike in bohotne gozdove in prostrane bajeje, na katerih obrobju in med njimi samimi so se razprostirali čudoviti gozdiči. Tukaj, kakor tudi na drugih delih otoka so drevesa košata in sveža, rastlinje takšno kakor aprila v Andaluziji, petje ptic pa tako očarljivo sladko, da bi človek najrajši nikdar več ne zapustil teh krajev. Papige so tako številne, da letajo v jatah in souce kar zateme. Ogromno je vseh vrst velikih in malih ptic, ki so vsi precej drugačni od naših. Tudi dreves je na tisoče vrst, pa vsa rode sadove in izpuhtevajo dišave. Neskončno mi je hudo, da jih ne poznam, ker sem prepričan, da so vsa silno koristna. Od vseh prinašam s seboj vzorce, kakor tudi od rastlin.

Medtem ko smo korakali ob obrežju enega izmed bajejev, sem opazil kačo, jo ubil, njeno kožo pa bom prinesel Vašima Veličanstvu. Neka kuščarica je planila v vodo, čim nas je zagledala, toda mi smo ji sledili, ker voda ni bila globoka, in

jo s kopji pobili. Dolga je sedem palcev. Mnenja sem, da je v teh bajejih še veliko podobnih živali.

»Zasledil sem tudi aloe in jih sklenil kakih deset stotov posekati in natovoriti, kajti govori se, da ima njen les visoko vrednost.

»Iskali smo tudi izvirke studenčnice in prispeli do nekega naselja, ki leži približno pol milje od točke, kjer smo se bili zadržali. Čim so nas prebivalci opazili, so vsi planili v beg, pustili svoje domove in se poskrili po svojih posestvih v hribih. Nisem dovolil, da bi se mornarji česar koli dotaknili, niti takega, kar bi bi bilo vredno le en sam vinar. Pozneje je nekaj domačinov prišlo k nam in eden od njih je postal takoj zaupljiv, zato ker sem mu dal nekaj zvončkov in steklenih draguljev, katerih je bil neizrečno vesel in z njimi zadovoljen. Da bi pa spletel med njimi in nami prijateljske vezi in da bi od tega izlekel kakšno korist, sem jih zaprosil za vodo. Ko sem se že vrnil na svojo ladjo, so se otočani zbrali ob obrežju s polnimi bučami in so bili veseli, da so nam jih lahko dali. V zahvalo sem jim dal nekaj nizov steklenih biserov, oni pa so mi dejali, naj se naslednje jutro takoj spet vrnemo.

»Moj namen je, da bi z vodo napolnil vse čebriče na vseh ladjah in da bi mogel, ako bi mi čas dopuščal, oditi raziskavat notranjost otoka, dokler se mi ne bi posrečilo priti v stik s kraljem in ga pregovoriti, da bi mi dal zlata, katero ima, kakor mi vsi zagotavljajo. Potem kanim oditi na največji otok, ki mora biti po mojem mnenju Cipang (Japonska), in sicer na podlagi obvestil, ki so mi jih dali Indijanci, katere vozim s seboj. Ti nazivljejo tisti otok »Kolba« in pripovedujejo, da je tam veliko ladij in številni narod pomorščakov. Kasneje pa se bom obrnil proti nekemu drugemu otoku, katerega ime je »Bohio« in za katerega pravijo, da je zelo razsečen. Razen tega bom spotoma obiskal tudi druge otoke, ki leže vmes. Kjer bom našel zlato ali dišave, se bom vrgel na delo. Toda na vsak način sem odločen pririniti se do suhe zemlje in do mesta Quisai (to mesto imenuje prvi potovalec na Kitajsko, Marco Polo), da bi oddal velikemu kanu pismo Vaših Veličanstev, dobil od njega odgovor in se z njim vrnil v Evropo.

Ponedeljek, 22. oktobra. — »Tukaj sem ostal vso noč in današnji dan v pričakovanju, da bodo otoški kralj in ostali

prebivalci prinesli zlato in druge dragocene reči. Prišlo je mnogo teh Indijancev, močno podobnih onim z ostalih otokov, ki so bili prav tako goli in pomazani eni z belo, drugi z rdečo, nekateri z rjavo, četrti pa zopet z drugačnimi barvami, in nam ponujali kopja in bombažne klobučke v zameno. Jaz in nekaj mornarjev smo jim v zameno dali nekaj kosov stekla, pladnjev in škrlatno pobarvanih glinastih skodelic. Nekateri Indijanci so nosili v nosovih tudi koščke zlata in ga prostovoljno dajali za brezvredne zvončke in za steklene bisere, toda gre za tako malenkostne količine, da jih sploh ni vredno jemati v obzir. Vsi so nas silno občudovali in mislili, da smo prišli z neba. Zajeli smo vodo za ladje iz jezera, ki leži blizu. V tem jezeru je Martin Alonso Pinzon ubil sedem pedi dolgo kačo, ki je bila docela slična oni od včeraj. Dal sem naložiti na ladje vsa aloina debela, kolikor sem jih mogel najti.

Torek, 23. oktobra. — »Danes sem mislil oditi proti otoku Kuba, za katerega, sodeč po pripovedovanju domačinov o njegovi velikosti in bogastvu otoka, mislim, da mora biti Cipang. Zavoljo tega se tukaj ne bom več dolgo mudil, niti ga ne mislim oblipti, da bi prispel do glavnega naselja, kakor sem bil sicer poprej sklenil, da bi govoril s kraljem ali gospodarjem te zemlje. Vem, da tukaj ni zlatih rudnikov in da se okrog otoka smer vetrov stalno spreminja in da ne pihajo takšni, kakršne bi mi rabili. Zato moram oditi tja, kjer so dane velike možnosti za trgovanje. Zato, pravim, ni vzroka, da bi se naprej tržiti čas, temveč jo bom mahnil naprej in pregledal mnoge kraje, dokler ne bom našel na kakšno bogato deželo, ki bo imela obilo pridelkov, čeravno vem, da ima ta otok, kjer se sedaj mudimo, obilico dišav. Žal jih pa ne poznam in prav hudo mi je pri srcu, kajti videl sem na tisoče vrst dreves, ki so imela različne sadeže, in so v tej letni dobi sveža in bohotna tako kakor drevesa v Španiji maja in junija. Videl sem tudi na tisoče vrst zelišč in cvetic. Toda od vsega tega rastlinja nismo mogli spoznati nič drugega kakor aloe, katere precejšnjo količino sem dal prepeljati na ladjo, da bi jo izročil Vašima Veličanstvu.

»Do tega trenutka še nisem mogel dvigniti sider za pot proti Kubi, ker ni vetra, pač pa vlada mrtvaški mir. Včeraj je bilo kakor iz škafa, mraza pa ni bilo nobenega. Čez dan je bilo vroče, noči pa so mile kakor maja meseca v Andaluziji.

4.

Planinski drvar pa jih je še prosil, naj ostanejo vedno na planini; če pa bi jih življenje pendarle zaneslo v svet, naj gredo lepo skupno po svetu za delom in kruhom, starejša pametnjaka pa naj vedno skrbita za svojega najmlajšega brata noraka. »V omari hranim za vas drvarsko dediščino!« je pokazal na črno steno.

5.

Najstarejši drvarjev sin je tedaj odprl slensko omarico in v njej našel tri hlebčke zmesnega kruha. Vzel jih je in jih položil na očetovo ležišče.

On pa je poljubil prvi hlebček in ga izročil najstarejšemu z naročilom, naj ga deli z bratom. Najstarejši drvarček je hlebce hlastno zgrabil in zvito molčal.

6.

Nato je umirajoči drvar dal drugi hlebček srednjemu sinu z istim naročilom; na tretji hlebček pa so zaradi skrbi padle solze. Dal ga je s tresočo roko najmlajšemu sinu noraku ter mu snetopal, naj njegov hlebček najprej pojedo; da ga ne bo še kje izgubil. Najmlajši mu je to iskreno obljubil.

V Estoniji, Litvi in Estonski bodo nemške oblasti od 1. julija dalje uveljavile nove zakone za socialno zavarovanje.

Francoski državni dolg se je v letu 1942. povečal od 881 na 1066 milijard frankov.

Pri neki letalski nesreči je včeraj našel smrt romunsko letalski inženir Zamfirescu, ki je za romunsko vojsko izdelal 7 vrst ogledniških in lovskih letal.

»SLOVENSKI DOM« izhaja vsak delavnik ob 12. Urejuje: Mirko Javornik. Izdajatelj: inž. Jože Sodja. Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič, vsi v Ljubljani. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Ljudska tiskarna, Kopitarjeva 6. Telefon 40-01 do 40-05. Mesečna naročnina 11 lir, za tujino 20 lir. — Posamezna številka 50 cent.

Razmerje človeških in delovnih sil v sedanji vojni

Berlin, 11. jun. s. Na posvetu s časniki je zastopnik nemškega ministra za delo govoril o »Človeški sili v vojni«. Poudaril je, da je bilo v prejšnji svetovni vojni razmerje med narodi obeh vojskujocih se taborov približno 1:10, zakaj nasproti 136 milijonov Nemcev in njihovih zaveznikov je stala milijarda 411 milijonov sovražnikov. To razmerje pa se je v sedanji vojni občutno spremenilo. Države trojne zveze razpolagajo danes z 850 milijoni ljudi, nasprotniki, katerim so prišeli tudi narodi po kolonijah, pa z milijardo 100 milijoni ljudi. Razmerje je torej 9:11. Temu številčnemu zbolšanju stanja ustrežata poleg tega še dva druga činitelja kakovostnega značaja. Prvi je gostejša naseljenost v Evropi in na Japonskem, spričo česar je mogoče

mного laže izkoristiti razpoložljivo človeško silo. Drugi činitelj pa je očiten, če upoštevamo, da je človek iz Evrope in Vzhodne Azije, ki je priljubljen k trdemu življenju, laže kos naporom, ki jih zahtevajo izredni časi. Nadaljnji pozitivni činitelj, ki govori v prid državam trojne zveze, pa je v tem, da imajo ti narodi večkušen na tehničnem področju.

Govornik je poleg tega tudi poudaril, da je ob izbruhu prejšnje svetovne vojne delalo v Nemčiji 17 milijonov ljudi in da se je to število do leta 1918. skrčilo na 13,5 milijona, ob začetku sedanje vojne pa je delalo v Reichu 24 milijonov ljudi. Ta številka je od 1. maja letos poskočila že na 28 milijonov, v njej pa seveda niso všeti vojni ujetniki, ki so sposobni za civilno službo.

Druga izmenjava vojnih ujetnikov v Smirni

Rim, 12. junija s. Te dni je bila v Smirni druga izmenjava vojnih ujetnikov, pohabljenec in ljudi, ki jih štiti ženevska pogodba iz leta 1929, t. j. častnikov-zdravnikov, vojnih kuratov in vojakov-bolničarjev. Tako se je skupno vrnilo v domovino 6742 Italijanov.

Nadaljnje izmenjave bodo sledile od časa do časa v skladu z določbami omenjene ženevske pogodbe.

Zunanji minister, ki je vodil celotna pogajanja za izvedbo izmenjave, je po pristojnih kr. zastopnikih sporočil portugalski, španski in turški vladi živo zadovoljstvo in globoko zahvalo italijanske vlade za blagohotno in dejansko sodelovanje omenjenih vlad pri tem visoko človekoljubnem delu. Portugalska vlada je res dala na razpolago lisbonsko pristanišče za prvi del poslov za sedanjo izmenjavo. Španska vlada je na vse načine olajšala prevoz vojnih ujetnikov čez Spanijo z italijanskimi bolniškimi vlaki, ki so vozili v Lizbono. Turška vlada pa je, kakor že pri prvi izmenjavi ujetnikov leta

1942, dala na razpolago pristanišče v Smirni ter z vsemi sredstvi olajšala izmenjavo.

Enaka čustva so bila izražena tudi mednarodnemu odboru Rdečega križa v Ženevi, ker je dal na razpolago svoje zastopnike, ki so spremljali razne prevoze ujetnikov v domovino, španskemu in portugalskemu Rdečemu križu in turškemu Polmesecu za plemenito pomoč, ki so jo nudili v domovino se vračajočim Italijanom pri njihovem potovanju čez portugalsko, špansko in turško ozemlje.

Semifinalni tekmi za pokal španskega odličnika Caudilla sta se zadnjo nedeljo končali tako: FC Barcelona : FC Madrid 3 : 0, Athletic Bilbao : FC Valencia 1 : 0. V finale prideta oba zmagovalca.

V Amsterdamu so imeli preteklo nedeljo veliko lahkoatletsko prireditev, na kateri je znani tekmovalce Osendarp postavil prav lep čas v teku na 200 m. Progo je pretekel v času 21:9.

Deset »osvobojenih« iz St. Jošta nad Vrhniko, Komunistični tolovaji so jim lani 1. in 2. avgusta poklali starše in požgali rodne domove. Od leve na desno: Subić Ivan z bratcem Antonom, Marjanca, Franc; Jesenovec Ludvik; Bradeško Francka, Tereziya, Marija, Pavel z bratcem Alojzijem. Subić Anton in Bradeško Alojzij sta bila ob smrti mater stara 7 tednov.

Ali so ti neboljlenčki izdajalci? Ali so »belogardisti«? Niso nič drugega kakor sirote, katerih jok je strahotna obtožba slovenskega komunizma pred Bogom in pred vsem svetom. In ob vsem tem komunisti v enem svojih zadnjih letakov slovesno izjavljajo, da bodo po razpustu kominterne delali po starih »preizkušnih« načelih dalje! Bog ve, če jim bodo zagovorniki zdaj verjeli?

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

Zalostna hiša.

Naloga, ki so mi jo dali, se je zdela zelo preprosta. Ko sem se torej odpravil na pot, se mi še sanjalo ni, da grem naproti eni najbolj čudnih prigod na svoji življenjski poti, tako obilno posejani z nepričakovanimi dogodki.

Kot uslužbenec skrivne policije bi moral potovati v neko mesto na Balkanu, da bi se dobil s tovarišem, ki je prebival v delovalu ondi. Tega tovariša nisem poznal. Vedel sem samo, da je eden naših najboljših agentov, ki se mu je bilo že pred precej časa posrečilo vtihočiti se v nekaj skrivnostnih političnih združenj, katerih delovanju zdaj lahko pripisujemo precej okoliščin, ki so nekaj let pozneje privedle do svetovne vojne.

Moji vladi se je mudilo zvedeti, kakšne zarote se spletajo v tistih nevarnih krogih. Lahko si je misliti težave, da jih je tovariš moral premagati, da je lahko izpolnil svojo nalogo, zakaj vsaka neupretnost, pa četudi še tako neznatna, bi ga bila lahko veljala življenje. Zaradi tega se je moral tudi pri tem, ko je sporočal vladi obvestila, ki jih je dobil s pomočjo svoje prevejanosti, zatekati k najbolj prebrisanim zvijačam. Dobro je vedel, da poznajo člani tistih mračnih družb tudi vsa pota za prestrežanje sporočil in dopisov.

Zadnji mesec je to naš človek na primer pošiljal novice v čisto vsakdanjih pismih, naslovljenih na neko čisto nedolžno dekle, ki se je delalo, da je njegova zaročenka. Ta sporočila so po zapletenem kroženju prihajala v roke nam. V zadnjem izmed teh pism je pa sporočil, da je neogibno potrebno, da se dobi s kom izmed nas, ker nam mora sporočiti toliko in takih novic,

da jih ne more zaupati navadni poti za sporočila.

Določili so prav mene, da se snidem s pridnim tovarišem. Da bi se to moglo zgoditi, so mi dali zelo čudna navodila, taka, da se mi zdi zanimivo, da jih povem.

Brž ko bi prišel v tisto balkansko mesto, kjer je prebival tovariš, bi moral iti v majhno vilo v okolici mesta, kjer ne prebiva nihče. S ključem, ki so mi ga dali, bi moral iti noter ter skrbno paziti, da me ne bi nihče videl. Vrata bi moral za sabo zakleniti ter kreniti v sobo prvega nadstropja, kjer je telefon. Vse to bi moral storiti že zgodaj zvečer, kakaj točno ob 22 bi moral po telefonu klicati določeno številko. Ko bi dobil zvezo, bi moral dvakrat zakasljati, nič drugega, potem pa slušalo spet obesiti. To znamenje naj bi tovariš opozorilo, da sem prišel. Če ne bi bilo kakih nepričakovanih ovir, bi čez uro on prišel za mano v vilo z drugim ključem, ki ga je imel on.

Po treh dneh popotovanja sem prišel na cilj. Ko sem zvečer dospel blizu vile, je bilo kakor iz škatle. Nikoli ne bom pozabil tiste zapuščene in mračne ceste, kjer je bilo slišati samo štopot nepretrganega dežja in kjer so vse hiše, razsejane po vrtovih, imele okna čisto temna. Oprezno sem lezel naprej, pa se nisem mogel ubraniti misli, kako bi ta kraj bil kakor nalašč za zločin. Skoraj nehoti mi je desnica, postisnjena v žep površnika, stiskala ročaj avtomatskega samokresa.

Kmalu sem bil pred hišo, ki me je zanimala. Za trenutek sem se ozrl na okoli, potem sem se pa odločil, da vstopim. Ko sem prestopil prag, sem brž obrnil stikalo za luč ter vrata potem zaklenil. Nekaj redkih kosov pohištva po hodniku je bilo pokritih z gosto plastjo prahu

in tudi dva majhna prostora, skozi katere sem moral, da sem prišel do stopnic, sta bila videti zelo zapuščena. S hodnika v prvem nadstropju je držalo dvojno vrat. Odprl sem tista na desni. Držala so v spalnico, kjer ni bilo telefona. Moral sem torej iti v drugo sobo. Stopil sem spet čez hodnik in se približal levim vratom. Obrnil sem stikalo, ki je bilo na podboju ter nazadnje pritisnil kljuko, da bi odprl. Toda roka se mi je tresla, ne da bi vedel zakaj. To priznanje seveda ne more pomagati do pravične sodbe o mojem pogumu, ki je zmogljivo prestalo toliko preskušanj, a saj vsakdo ve, da strah, ki izvira iz zlih slutenj, ne prizanaša niti najbolj hladnim in pogumnim ali celo predznim možganom.

Dopovedoval sem si, da je do zdaj vse prav gladko potekalo in da torej nič ne opravičuje mojega strahu. A vendar sem drhtel in prepričan sem tudi, da mi je obraz poblebel.

Potem se mi je posrečilo, da sem se spet obvladal. S kar preveč odločnim gibom sem odprl vrata. Moji živci so bili najbrž že preveč napeti, zato nisem mogel potlačiti prestrašenega krika, ki mi je ušel iz grla.

V kotu sobe je ležalo možko truplo: vzrak, z rokami krčevito pritegnjenimi k telesu in s strahotno razbito glavo.

Nekaj minut sem ostal kakor prikovan na mestu. Oči sem nepremično upiral v truplo na tleh. Nazadnje sem se zganil in se domislil, da mora ubiti človek biti moj tovariš in da so morile morda še skriti kje v tej zalostni hiši.

Prav tedaj pa se mi je tudi zazdelo, da slišim šum, ko da bi se nekaj premikalo po stopnicah. Stis-

nil sem samokres, se na mah obrnil in se pognal na hodnik.

Toda na stopnicah ni bilo žive duše. A vendar sem zdaj še razločneje slišal šelest, ki mu ne bi mogel določiti, od kod prihaja. Zdal je kazalo, da me bo groza premagala. Po čelu mi je lil mrzel pot, telo mi je pretresal drget, ki se ga nisem mogel ubraniti. Odšel sem po kratkih stopnicah počasi in previdno ter se stiskal k zidu.

Ko sem prišel v pritličje, sem krenil skozi tista prostora, ki sta držala na hodnik pri vratih. Prav tisti trenutek, ko sem stopil na ta hodnik, se mi je zazdelo, da me prevzemajo blazni prividi.

Vrata, ki so držala na cesto, tista vrata, ki sem jih bil takoj, ko sem stopil v hišo, trdno zaklenil, so bila zdaj na stečaj odprta! Nekdo je torej...

Toda nisem utegnil premisljati, zakaj tisti trenutek sem začutil strahovit udarec v tilnik. Opotekel sem se ter skušal stopiti nekaj korakov dalje, potem mi je oči zagrnili neprediren zastor in onesvestil sem se.

Ko sem se zavedel, sem se znašel leže na klopi, ki je bila na hodniku. Pred mano je stal človek odločnega, pa prijaznega obraza in je kadil cigareto.

»Kako je?« me je skrbno vprašal. Četudi sem bil še malo zmešan, so mi vendar možgani že kar dobro delali. Zato sem se takoj domislil, da bom temu človeku odgovoril najbolje, če planem nanj. Toda preden sem mogel samo migniti, mi je vlnjudo položil roko na ramo ter malomarno dejal:

»Le mir, Keller! Tovariša sva in oprostiti mi morate to, kar sem storil!«

OGGI "PRIMA" DANES "PREMIERA"

AL CINE UNION V KINU UNION

TEMPESTA SUL GOLFO
VIHAR NAD ZALIVOM

Drammatica avventura d'amore nella festosa cornice di Napoli borbonica

Dramatizata ljubavna pustolovščina v razkošnem okvirju hurbonskega Napolja

Un Film LUX diretto da G. RIGHELLI

DARMOL
Il miglior lassativo
najboljše odvajalno sredstvo

NAROČAJTE »SLOVENSKI DOM«!